

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Brievenbus

Wetten, J. van; Erren, G.; Hengeveld, A.

Citation

Wetten, J. van, Erren, G., & Hengeveld, A. (1987). Brievenbus. *Bestuurskundige Berichten*, 2(3), 8-9.

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded
from:

BRIEVENBUS

Beste redactie,

Hoe moeten we ons een Libertarische maatschappij voorstellen? Geen belastingen meer want dat is diefstal, hogere uitkeringen door middel van privé- of vrijwillige verzekeringen, een grotere bereidheid tot liefdadigheid van mensen onderling en partikuliere bedrijfsbewakingsinstanties, arbitrage-raden en 'protection agencies'. Ingenieur H.J. Jongen is nog wel realistisch genoeg erop te wijzen dat het te vroeg is te speculeren over privatisering van rechtspraak, politie, defensie en andere onderdelen van de overheid.

In het aprilnummer van 'Bestuurskundige Berichten' is een artikel te lezen van André Hengeveld over het Libertarisme. Hij doet in dit artikel verslag van een interview met een belangrijk representant van de libertarische beweging; ir H.J. Jongen. De strekking van het verslag doet mij denken aan 'borrelpraat'. De heer Jongen beschouwt de overheid als een dief die onvrije en onwillige burgers geld uit de zakken klopt. De overheid dwingt mensen dingen te doen die zij uit vrije wil zelf niet zouden doen. Toekomstige bestuurskundigen gaan zich schuldig maken aan praktijken die Libertariërs afwijzen, tenzij zij zich bekeren tot het Libertarisme. 'Goede' bestuurskundigen hoeven zich geen zorgen te maken. We staan immers aan de vooravond van een Libertarische maatschappij die mensen nodig heeft om leiding te geven aan allerlei gemeenschapsvormen. De geïnterviewde wordt kennelijk niet gestoord door enig historisch besef.

In het verslag staat volgens Hengeveld "...een gewaagde uitspraak..", maar mijns inziens 'genante krachtpatserij'. "Bestuurskundigen die alleen op aristocratische, dictatoriale wijze met het pistool van de politie achter zich kunnen besturen, zouden misschien beter over omscholing na kunnen gaan denken." Wordt hier gesuggereerd dat Nederland een politiestaat is? Wat zou de bedoeling zijn van deze 'ENGE' retoriek. De ingenieur doet bovendien betrekkelijk kletsboek. Wat moeten we met een uitspraak als deze; "Iedereen zou een inkomen moeten genieten waarmee hij volledig tevreden is." Wie gaat bepalen wanneer iemand tevreden is of tevreden zou moeten zijn? En wat is tevredenheid als mensen zelf aangeven wanneer zij al dan niet tevreden zijn met hun inkomen?

Het betoog van Jongen is doorspekt met preskripties. Hij geeft behalve aan wat hij wenselijk zou vinden, tevens aan wat eigenlijk zou moeten. Dit vormt de hinderlijke tegenstelling in zijn retoriek. Jongen pleit voor vrijheid in dwingende bewoordingen. Het is jammer dat André Hengeveld zoveel onzin serieus neemt en onbekommentarieerd laat. Als de uitlatingen in het interview de gedachten van de beweging korrekt weerspiegelt, dan is het beter eenvoudigweg over de beweging te zwijgen.

Jos van Wetten

Beste redactie,

In nummer 4 van jullie blad stond een artikel over Libertarisme, dat mijn bestelling wekte en enige vragen opwierp.

In het artikel wordt het egoïsme beschreven als een deugd. Iedereen heeft het recht om te doen waar hij of zij zin in heeft. Zou het niet een enorme puinhoop worden als dit in de praktijk gebracht zou worden. Of is het Libertarisme zo overtuigd van de goedheid van de mens, dat iedereen uit zichzelf in staat is om het goede van het kwade te onderscheiden en zich ook beperkt tot het goede.

De overheid wordt volledig overbodig geacht, zou zelfs schadelijk zijn voor de welvaart en het welzijn van de mensen. Is de overheid niet noodzakelijk om de mensen te beschermen tegen de slechtheid van andere mensen. Wanneer de mensen goed zijn, zijn de wetten nutteloos en wanneer de mensen verdorven zijn, worden de wetten overtreden. Gaat het Libertarisme ook hierbij weer uit van de goedheid van de mens?

Inderdaad betekenen de hoge belastingen in Nederland een zware last voor de schouders van de kleine groep sterken. Maar is een redelijke belasting niet terecht, dit om hiermee de armoede van de minder toebedeelden te voorkomen. Blijkbaar gaat het Libertarisme weer uit van de goedheid van de mens, aangezien zij rekent op vrijwillige liefdadigheid van de rijkere om de ergste armoede van de zwakkeren te verlichten.

Wilt u mij de betekenis van het Libertarische symbool uitleggen, want ik begrijp er niets van.

Op welke wijze is de Defensie te privatiseren? Iedereen zijn eigen kruisraketten in de tuin? Een burenruzie lijkt mij dan niet gewenst. Of gelooft het Libertarisme alweer in de goedheid van de mens? Vrijheid is een hoog goed in de wereld, mits zij verdedigd wordt door de juiste mensen. Heeft de heer Jongen er vertrouwen in dat deze mensen bestaan, gelooft hij in de goedheid van de mens of is het Libertarisme in staat het kwade van de mens uit te roeien; op welke wijze dan?

Wilt u mij enige antwoorden op deze vragen geven?

Met vriendelijke groeten dank ik u alvast voor de moeite die u zich hierbij getroost.

Govert Erren

Beste lezers,

U zult ongetwijfeld begrijpen dat ik diep geroerd was toen bovenstaande reacties op mijn artikel over het Libertarisme in de redactiebus gleden. Ook zult u begrijpen dat ik graag uitgebreid op beide bovenstaande brieven gereageerd had. Helaas echter zie ik geen enkele reden om Govert Erren, zelf lid van de Libertarische beweging, te antwoorden op vragen waarop hij zelf reeds de antwoorden weet. Het benauwende gevoel bekruipt mij dat hier de termen 'verkapte publiciteitsstunt' van toepassing zijn. Aangezien de redactie niet bereid is aan een dergelijke stunt haar medewerking te verlenen wil ik tegen Govert slechts dit zeggen: beste vent, volmondig dank voor jouw reactie, het ga je goed.

Wat betreft het schrijven van Jos van Wetten wil ik gaarne het volgende opmerken: eerwaarde Jos, dat jij je niet volledig kunt vinden in de denkbelden van de Libertarische beweging stelt mij gerust. Echter, dat jij een reactie stelt in bewoordingen als 'borrelpraat' en 'krachtpatserij' stemt mij bijzonder droevig. Want, hoe kan ik ooit inzichtvergroterend reageren op een brief waarin het taalgebruik overeenkomst vertoont met dat in een heuse detective? Of wijst de 'enge retoriek' meer in de richting van een thriller. Bovendien ben ik van mening dat jouw vragen en opmerkingen voor zich spreken en geen nadere verklaring vereisen. Desondanks en met name daardoor slechts een hartelijk dank voor de getoonde interesse.

Uw aller redacteur,
André Hengeveld